

А

д
9

*Дорожной
Госуд. Александровичу и
Марии Павловны
Николаевской
официально преданного
автора*

В. Э. Грабарь.

А 319
207

М

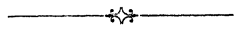
III

РИМСКОЕ ПРАВО

ВЪ ИСТОРИИ

МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВЫХЪ УЧЕНІЙ.

Элементы международного права въ трудахъ
легистовъ XII—XIV вв.

он ф

105126
111
1318

Юрьевъ.

Типографія К. Маттисена.

1901.

221

А

ЭБ

Оттискъ изъ „Ученыхъ Записокъ Импер. Юрьевского Университета“ 1901 г

2004175475

Содержаніе.

Введеніе.

Правовое наслѣдство, полученное отъ Рима новыми народами Европы.

Нормы междугосударственныхъ отношеній, содержащіяся въ Corpus Juris Civilis; ихъ малочисленность и попытки объяснить этотъ фактъ (1—3). Выраженіе „право народовъ“ (ius gentium); одностороннее пониманіе его у романистовъ и усвоеніе этого взгляда въ литературѣ международнаго права (3—7). Вліяніе другихъ нормъ Corpus Juris Civilis на развитіе международно-правовыхъ ученій (7—8).

Распаденіе Римской имперіи. Восточная имперія и ея литература не участвуютъ въ развитіи международно-правовыхъ ученій (9—10). Своеобразный строй Западной имперіи. Римская церковь, какъ хранительница культурныхъ преданій Рима, въ частности римскаго права (11—12). Ея отношеніе къ послѣднему въ раннюю пору среднихъ вѣковъ (13). Исидоръ, епископъ Севильскій. Сохранный имъ отрывокъ римскаго права, перечисляющій содержаніе понятія „права народовъ“; принадлежность его Ульпіану и сознательное устраненіе его составителями Corpus Juris Civilis. Отличіе этого перечня отъ Гермогеніанова, помѣщеннаго въ Corpus Juris Civilis, и роль его въ литературной исторіи международнаго права (14—17).

Первые слѣды примѣненія римско-правовыхъ нормъ къ международнымъ отношеніямъ. Заѣмна норма, почерпнутыхъ изъ св. Писанія, особенно изъ книгъ Ветхаго Завѣта, нормами, заимствованными изъ римско-правовыхъ источниковъ (17—21).

А. Періодъ глоссаторовъ. Глосса Аккурсія и Декретъ Граціана.

Глава I.

Юристы болонской школы и значеніе ихъ въ политической жизни среднихъ вѣковъ.

Быстрый ростъ правовѣдѣнія въ XII вѣкѣ (22—23). Изученіе римскаго права до конца XI в. (23—25). Причины

процвітання болонської глоссаторської школи (26). Вплив лангобардського права і реальних життєвих відносин на теоретичні воззріння глоссаторів (27—29). Більш видатні представителі школи від Ірнерія до Аккурсія; Глосса остання (29—32).

Обставини, проложивші шлях впливу римського права на розвиток міжнародно-правових учень: 1. відсутність в тогочасному феодальному строї строгого розмежування приватних і публичних правоотношень; приміненіє норм римського права до отношень, виділяючись внаслідок, як міждержавні (32—38). 2. Вплив легістів („цивілістів“) на ход державних діл, в особливості на міжнародну політику; витісненіє ими богословів із ролі державних радників (38—45).

Глава II.

Міжнародно-правові представлення Глосси.

Учення глоссаторів о державстві; його неопределенність (46—49). Відображеніє цієї неопределенності на представленні о міжнародних відносинах (49—50). П'ять категорій народів, розличаємих Глоссою по степені їх незалежності (50—53). Колебання Глосси між античними і середньовіковими воззріннями. Юридическа конструкція залежного державства (53—55). Освященіє Глоссою фактичских відносин сучасної їй політической життя (56).

Ділення джерел права примінительно до міжнародним відносинам. Гражданское право (*ius civile*) — загальне, или римское право, и особе, или „муниципальное“ право городских общин и отдельных стран (57—62). Естественное право (62—64). Право народов (*ius gentium*); двойкий комплекс его норм; первичное и вторичное право народов (64—67). Публичные и частные нормы права народов; усвоєніє Глоссою Гермогеніанова перечня институтов права народов; объединяющий признак перечисляемых институтов (68—70). Тождество норм частного права и междугосударственного (70—72). Міжнародный договор и міжнародный обычай; связь их с правом народов: соглашение, как основа правовых отношений между государствами (72—75).

Право войны в изложении Глоссы (75—93). — Правотворность войны и ее условия (76—78). Юридическое положение лиц и имущества во время войны; военный плен и рабство; постлиминий; отношение Глоссы к рабству (79—83). Военная добыча; движимая и недвижимая собственность на войну; своеобразное приміненіє к ним права постлиминия (84—88). Средства войны; обман (*dolus bonus*) (88—89). Сношения между воюющими: неприкосновенность герольдов; соглашения между воюющими: *induciae*, *treugae*, *pax*, *foedus*; гарантия международных обязательств: заложничество.

Фикція свободной воли при заключеніи международных обязательств (89—91). Значеніе Глоссы въ исторіи международно-правовыхъ ученій (92—93).

Глава III.

Декретъ Граціана и его первые толкователи.

Церковное и римское право въ ихъ взаимоотношеніи (94—95). Обособленіе каноническаго права; Декретъ Граціана и первые декретисты (95—98). Послѣдующее развитіе каноническаго права до XIV вѣка; значеніе декреталовъ въ исторіи международного права (99—100). Роль Граціанова Декрета и первыхъ декретистовъ въ литературной исторіи международного права (101—102). Дѣленіе источниковъ права, принятое въ Декретѣ, и отношеніе его къ дѣленію, усвоенному Глоссою (102—105). Гражданское (римское) право; обязательность его для всѣхъ христіанъ; перенесеніе атрибутовъ Римской имперіи на Римскую церковь (105—109). Право народовъ; усвоеніе Декретомъ Ульпіано-Исидорова перечня и толкованіе его Покапальей, Руфиномъ, Стефаномъ Турнейскимъ и другими декретистами (109—111). Связь съ послѣдующимъ пониманіемъ термина „право народовъ“ (111—113). Вліяніе декретистовъ на литературу права войны (113).

Реакція противъ римскаго права; враждебное отношеніе къ нему церкви; причины этого явленія; антагонизмъ между каноническимъ и гражданскимъ (т. е. римскимъ) правомъ (114—122).

Б. Періодъ Постглоссаторовъ. Бартоль и бартолисты.

Глава IV.

Роль постглоссаторовъ (комментаторовъ) въ правовѣдѣніи и участіе ихъ въ вопросахъ международной политики.

Вліяніе, оказанное на легистовъ каноническимъ правомъ; созданіе новаго направленія въ правовѣдѣніи — постглоссаторскаго; діалектическій методъ Ревиньи и Бельперша; роль его въ сближеніи римскаго права съ жизнью (123—128). Интересъ постглоссаторскаго правовѣдѣнія для международника (128—129).

Продолжающееся въ XIII—XIV вв. смѣшеніе частныхъ и публичныхъ правоотношеній (129—130). Роль легистовъ-постглоссаторовъ въ дѣлахъ внутренней и внѣшней политики государствъ (130—132). Юридическія заключенія („*Consilia*“) по вопросамъ международного права (133—134). Иллюстрація этихъ положеній въ Запискѣ Эдуарда III относительно притязаній его на французскій престолъ (134—139).

Болѣ видные постглоссаторы до Бартола (139—140). Бартоль и его значеніе въ литературной исторіи международного права (140—143).

*